ਰਾਜੂ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ

(2014 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1175)

22 ਫਰਵਰੀ, 2019

[ਐੱਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਮੋਹਨ ਐੱਮ. ਸ਼ੰਤਨਗੌਦਰ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000 7ਏ-ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 - r12-ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। 376(2)(ਜੀ) ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.-ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ-ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। 72000 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਏ-ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ 16 ਸਾਲ, 2 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 2 ਦਿਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ-ਰਾਜ ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। 72000 ਐਕਟ ਦਾ ਏ ਅਤੇ ਆਰ. 12 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। 7ਏ ਐਂਡ r12-ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਗੇ-ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 376 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਰੱਖਿਆਃ 1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000 ਅਤੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

2. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ, ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਗੇ।

3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਹੈ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਾਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 2000 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

4. ਇਹ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਮਿਤੀ 14.09.2000 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ 16 ਸਾਲ, 2 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 2 ਦਿਨ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 (3) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 2 (ਕੇ) ਅਤੇ 2 (ਐੱਲ) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਟ ਉਸ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: 2014 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1175.

2003 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1830-ਐੱਸ. ਬੀ. ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 24.08.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ, (ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੇਮਟੀਬੇਨ ਏ. ਓ., ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨਾ ਮਾਧਵਨ, ਡਾ. ਮੋਨਿਕਾ ਗੁਸੈਨ, ਵਕੀਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਮੋਹਨ ਐੱਮ. ਸ਼ੰਤਨਗੌਦਰ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1830-ਐੱਸ. ਬੀ. 2003 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

2. ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜੂ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜੂ ਪੁੱਤਰ ਭੀਮ ਅਤੇ ਰਾਜਾ @ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਮਖਸੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜੂ ਪੁੱਤਰ ਭੀਮ ਅਤੇ ਰਾਜਾ @ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਮਖਸੀ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ

ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੋ 14.09.2000 ਉੱਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਜੀ) ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। 500/- ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ। ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਭਾਵ 14.09.2000, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "2000 ਐਕਟ") ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਯਾਨੰਦ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਸੋਹਨਾ, ਗੁੜ੍ਹਗਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਲੜ੍ਹਕੇ), ਸੋਹਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਸ ਨੂੰ 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਏ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

5. ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

6. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 07.01.2011 ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ 16 ਸਾਲ, 2 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 2 ਦਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਿਤੀ 25.04.2014 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਵਿਦਵਾਨ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਵਿਦਵਾਨ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

9. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (2009) 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 211 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2006 ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 2 (ਕੇ), 2 (ਐੱਲ), 7ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਹ 2000 ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ (ਮੋਹਨ ਮਾਲੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵੀ ਦੇਖੋ), (2010) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 669; ਦਯਾ ਨੰਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2011) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 224; ਧਰਮਬੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ.) (ਉੱਪਰ); ਜਿਤੇਂਦਰ ਸਿੰਘ @ਬੱਬੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2013) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 193) ਇਹ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 7ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਬੇੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 2000 ਦੇ ਐਕਟ (ਦੇਖੋ ਧਰਮਬੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ.), (ਉੱਪਰ), ਅਬੂਜ਼ਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, (2012) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 489; ਜਿਤੇਂਦਰ ਸਿੰਘ @ਬੱਬੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ, (ਉੱਪਰ); ਅਬਦੁਲ ਰਜ਼ਾਕ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ (2015) 15 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 637)।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2000 ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 7ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

11. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਤੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "2007 ਨਿਯਮ") ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। 2000 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

" 7 ਏ .ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ -

(1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਲਵੇਗੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ (ਪਰ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਜਿੰਨੀ ਹੋ ਸਕੇ ਦੱਸੀ ਜਾਵੇਗੀਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(2) ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। " (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

"ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਏ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

(a) (i) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ;
(ii) ਸਕੂਲ (ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਤੋਂ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ;

(iii) ਕਿਸੇ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਅਥਾਰਿਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ।

(ਬੀ) ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਪਰਲੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ (i), (ii) ਜਾਂ (iii) ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਇੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ

ਉਮਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘੱਟ ਉਮਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ (ਏ) (i), (ii), (iii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਜਾਂ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 12 (3) ਦੇ ਖੰਡ (ਏ) (ਆਈ), (ii) ਅਤੇ (iii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਖੰਡ (ਬੀ) ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉੱਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਏ ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ।

14. ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ' ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 7 ਏ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 12 ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਭੋਂਡਸੀ, ਗੁੜਗਾਓਂ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 2000 ਐਕਟ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ; ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਅਤੇ ਸਾਲਾਂ 1983-84 ਅਤੇ 1984-85 ਲਈ ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾ ਹੋਣਾ; ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕਰਨਾ; ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ (ਰਾਜ

ਕੁਮਾਰ) ਉੱਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਮੇਲ ਨਾ ਹੋਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ (ਰਾਜੂ) ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਤੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਸੀ।

15. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਛੱਡੋ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

16. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ, ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

17. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ (ਵੇਖੋ ਧਰਮਬੀਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ.), (ਉੱਪਰ). ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਹੈ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਾਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 2000 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਲਾਗੂ ਕਰਨ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ, 2 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 2 ਦਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ, ਦਯਾਨੰਦ ਆਰੀਆ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਸੋਹਨਾ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 24.03.2012 ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਲੜਕੇ), ਸੋਹਨਾ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 12.12.2000 ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੋਹਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਦਰਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਲੜਕੇ), ਸੋਹਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 07.12.2010 ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਲਾ ਦੇਵੀ।

19. ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਗਵਾਹ. ਦਯਾਨੰਦ ਆਰੀਆ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਸੋਹਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦ, ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ 24.03.2012 ਮਿਤੀ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਦਫ਼ਤਰ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਸਲ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਕਢਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 23.07.1992 ਉੱਤੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲਾਸ V ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 310.3.1996 ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

20. ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਲੜਕੇ), ਸੋਹਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਮੰਗੇ, ਜੋ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਰਮਲ ਕਾਲੜਾ, ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 12.12.2000 ਸ਼ੁੱਧ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ

ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਲਰਾ ਨੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਸੀਃ

ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ	ਦਾਖਿਲ ਨੰਬਰ	ਦਾਖਿਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਬੰਦ ਮਾਰਨੇ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਨਾਮ ਬੰਦ ਮਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਣ
1	14163	7.5.1996(VI ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ)	19.4.1997 (VII ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ)	ਸਕੂਲ ਫ਼ੰਡਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨ ਕਰਨਾ
2	14678	17.5.1997 (VII ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ)	ਮਾਰਚ 1999 (VIII ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ)	VIII ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲ
3	15546	7.7.1999 (VIII ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ)	7.8.1999 (VIII ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ)	ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ

21. ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ 24.03.2012 ਅਤੇ 12.12.2000 ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 (3) (ਏ) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਵ, ਉਹ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ (ਇੱਕ ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ" ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਧਾਰਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਏ ਸੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, 12.07.1984 ਉੱਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਾਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਰਾਜੂ ਇੱਕ ਉਰਫ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

22. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ 12 (3) (ਏ) (ii) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਸ ਸਕੂਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ (ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ), ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ

ਦਯਾਨੰਦ ਆਰੀਆ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਸੋਹਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਿਯਮ 12 (3) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) (ii) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਹੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਲੜਕੇ), ਸੋਹਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਸਾਬਕਾ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

23. ਅਸੀਂ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਤਹਿਤ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਸਿਰਫ਼ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ (ਭਾਵ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਨਾਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜੂ ਨਾਮ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਉਪਨਾਮ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦਯਾਨੰਦ ਆਰੀਆ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਸੋਹਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਸੀ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 12.07.1984 ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ, 2 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 2 ਦਿਨ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਂਇਕ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 (3) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 2 (ਕੇ) ਅਤੇ 2 (ਐੱਲ) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਟ ਉਸ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

25. ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਜੀ) ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 6 ਸਾਲ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ 2000 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (1) (ਜੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਸਿਰਫ 3 ਸਾਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 1 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ

ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

26. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate